

УДК 7.012:001.891

**ДОСЛІДЖЕННЯ ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНИХ КОМПОНЕНТІВ
МУЗИЧНОГО НАПРЯМУ «ГРАНЖ» З МЕТОЮ ПРОЕКТУВАННЯ
АКТУАЛЬНОЇ КОЛЕКЦІЇ СУЧАСНОГО ОДЯГУ****Чупріна Н. В., Данилко Ю. В.**

Київський національний університет технологій та дизайну

У роботі проведено порівняльний аналіз найбільш значущих сфер формування стилю «гранж» в сучасній культурі. Здійснено класифікацію найхарактерніших властивостей напрямку «гранж», що мають знайти своє відображення в проектуванні актуального одягу як продукту індустрії моди. Визначено принципи формалізації основних стильових характеристик та художньо-композиційних властивості стилю «гранж» для візуалізації певних образних властивостей. Сформовано систему структурно-логічних зв'язків асоціативних властивостей та стильових ознак, які доцільно використовувати як засіб активізації проектної діяльності при розробці колекцій модного одягу як продукту індустрії моди.

Ключові слова: індустрія моди, образні властивості, дизайн модного одягу, стильові елементи, проектна діяльність

В наш час модна індустрія має вплив чи не на всі сфери суспільного життя. Саме тому важливою частиною наукової роботи є дослідження сучасних модних тенденцій і створення свого власного бачення розвитку моди на базі вивченого матеріалу. Однією з основних проблем формування модних тенденцій можна назвати інтерпретацію в костюмі асоціативних, нематеріальних речей, таких як музика чи прояви мистецтва та культури. Важливо виявити основні характерні риси обраної асоціативної теми та правильно трансформувати їх в ключові елементи колекції.

Гранж – це великий стиль в сфері моди, якому дала життя молодіжна субкультура, яка вплинула, насамперед, на активізацію протесту молоді проти суспільства. Він проявився в створенні стилю, який відповідав новим суворим реаліям та трансформувався в нові ідеї, образи в костюмі.

На жаль, ретельних досліджень формування «гранжу» як напрямку дизайну костюма в індустрії моди на сьогодні існує мало. Переважна більшість авторів звертається до його характеристики лише в контексті аналізу розвитку форм костюма в ХХ столітті [1-3] або з позицій історії костюма та моди ХХ ст. [4-6]. З іншого боку, засоби масової інформації, що висвітлюють питання моди, надають багато оглядового та ілюстративного матеріалу, що відображує актуальність даного напрямку в творчій діяльності провідних Будинків моди та дизайнерських фірм.

Так, зокрема, у 1992 році дизайнер Марк Джейкобс переніс гранж з вулиць на подіуми високої моди, що справило значний резонанс в індустрії моди. Критики охарактеризували колекцію дуже негативно: «Стиль бомжів з Гарлема, які вбралися для поїздки в Манхеттен». Проте стиль гранж не зник з високої моди, а навпаки міцно влаштувався на подіумах. В даний час риси гранжу можна побачити в колекціях «Chanel», «D&G», «Balenciaga», «Acne» та ін. Дизайнери зробили «гранж» більш багатогранним і зухвалим. Зломити опір громадськості допомогли знаменитості. Актуальність цього стилю зараз також підкріплює велика кількість зірок, які надають йому перевагу. Одними з шанувальників стилю в 1990-х були Джонні Депп, Кейт Мосс та Мадонна. Їх агресивні образи наочно демонстрували, що гранж може бути ефектним.

Риси «гранжу» можна також знайти в колекціях Вів'єн Вествуд. Бренд «Givenchy» представив цей стиль у несподіваному білому кольорі, запропонувавши поєднувати куртку-косуху з мереживною сукнею, а багатоярусне намисто-ланцюг – з суворим фракком. Стефано Пілаті в колекції «Yves Saint Laurent» доповнив косуху оксамитовими брюками.

Сьогодні «гранж» переживає переродження, яке піддалося впливу сучасної моди (як офіційних напрямів, так і вуличних варіацій), але при цьому залишилося вірним унікальним принципам стилю.

Постановка завдання

Таким чином, метою даного дослідження можна визначити аналіз основних стильових ознак напряму «гранж», з метою їх подальшої адаптації в дизайні сучасного костюма та використання при проектуванні актуальних колекцій модного одягу як продукту індустрії моди.

Об'єкт та методи досліджень

Відповідно, об'єктом представленого дослідження доцільно вважати формування системи формалізованих художньо-композиційних характеристик напряму «гранж» як дослідницького першоджерела для проектування модного одягу як продукту індустрії моди. Методологічна основа дослідження являє собою комплекс загальнонаукових принципів. Метод історико-логічного дослідження дозволив проаналізувати еволюцію та історію розвитку стилістичних особливостей, а також художньо-композиційних характеристик музичного напряму «гранж». При цьому для аналізу літературних джерел інформації використаний літературно-аналітичний, а для вивчення зображень предметів одягу, аксесуарів і супутніх компонентів – візуально-

аналітичний методи. На основі вивченого за допомогою методу систематизації базового дослідницького матеріалу складена класифікація стилістичних ознак напрямку «гранж» в різних сферах дизайну. На основі порівняльного аналізу параметрів використання основних характеристик даного напрямку в музиці, костюмі, інтер'єрі, виявлені основні критерії формалізації цих характеристик для проектування моделей одягу. За допомогою прийомів композиційного аналізу сформовані принципи формалізації образних характеристик проектування модного одягу на основі застосування властивостей «гранжу». Для формалізації основних стильових характеристик та художньо-композиційних властивостей стилю «гранж» в роботі застосовано один з найбільш поширених та достовірних методів активізації наукової творчості в дизайні костюма – метод фокальних об'єктів, який дає змогу формалізувати певні образні властивості як першоджерела, так і проектного образу споживача

Результати досліджень та їх обговорення

Кінець ХХ століття сконцентрував багато суспільних і особистих проблем як індивідуумів, так і окремих груп суспільства. Індивідуалізм і роз'єднаність привели до появи багатьох, різних аж до протилежності, потреб і переваг у області як матеріальних, так і духовних цінностей, що і знайшло своє віддзеркалення в картині моди цього періоду.

На початку 1980-х рр. продовжували існувати панки і рокери зі всіма властивими їм рисами та якостями. Їх «естетика смітника» залишалася популярною в найбільш схильному до моди молодіжному середовищі (ключове слово для розуміння цього стилю – «смітник»).

У цей же період в масовій культурі з'явився стиль «гранж» – стиль покоління, невпевненого в завтрашньому дні, покоління, яке відчувало себе самотнім і відкинутим. Це відмова від розкоші і буржуазності, свобода, неохайність, багаточаровість та шкідливість. Музика, стиль, спосіб життя – тут все поєднано воєдино і не існує окремо один від одного.

«Гранж» – це навмисне ігнорування будь-яких модних тенденцій та мінімум зусиль у створенні зовнішнього вигляду. Комфорт завжди знаходиться на першому місці. Розслабленість – це відмінна риса в напрямі «гранж». Все, починаючи від взуття і закінчуючи аксесуарами, говорить про розслабленість і ігнорування чужої думки. «Гранж» став особливою субкультурою, як протилежність гламуру.

У костюмі це була реакція на суперрозкіш офіційним тенденціям моди 1980-х років, ще одна антимода. Одяг «гранж» нагадував обноски, а образи манекенниць з густим макіяжем і брудним волоссям представляли клошарів, бомжів, безпритульних. Мода «гранж» справляла ефект шоку і мала лише локальне розповсюдження. Слідом за нею, як ще одне віддзеркалення негативних явищ дійсності, в моді з'явився «героїновий шик» в образах виснажених, з чорними колами навколо очей, порочних демонстрантів у відповідному вбранні.

Виходячи з ідеї, що «все повинне бути проти», віталися речі рвані і старі, декілька шарів одягу і нестандартне його застосування. Аксесуарами служили металеві ланцюги, кільця, заклепки, блискавки і шкіряні ремені, і все це в поєднанні з яскравим гримом, пірсингом і знаменитими зачісками «ірокез» для обох статей. Проте, не можна сказати, що «гранж» – це стиль унісекс. Гранж-дівчата часто доповнювали шкіряні куртки і рвані майки зухвалими міні-спідницями і колготками в сіточку, а іноді замінювали масивні черевики «Doctor Martins» гостроносими короткими чобітьми на шпильках.

«Гранж» – напрям, що проповідує тенденцію демократизації одягу. Розкутість і багатоплановість стилю дозволяють досягати несподіваних, часом приголомшуючих ефектів. Еклектика – головне слово в сучасному напрямі «гранж». Вона має на увазі поєднання непоєднуваного: грубі армійські черевики з шовковою спідницею «в підлогу», светром, одягненим поверх спідниці.

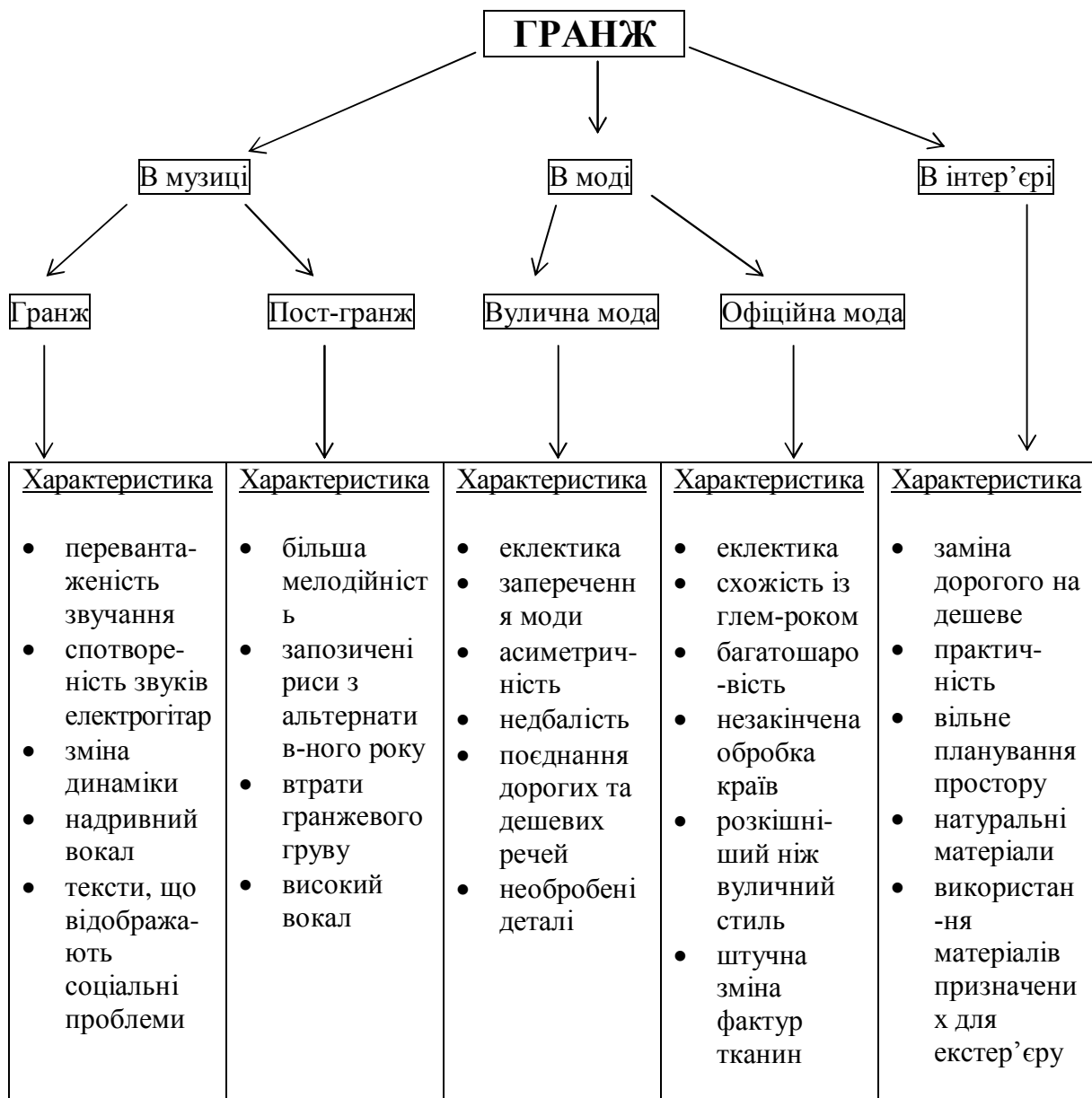
«Гранж» – це поєднання дорогих і дешевих елементів, різних фактур і стилів одягу. Він завжди був протестом проти суспільних підвалин, проти моди. Це найбільш провокаційний і зухвалий напрям сучасної моди. Особливими прикметами та формами напрямку «гранж» є брудний, рваний, затасканий одяг, занадто великі, або занадто маленькі, куці светри, порвані і майстерно протерті джинси, змішання несумісних тканин, наприклад, джинсу і мережива, шифону або органзи, і грубої в'язки.

Невід'ємною складовою гардеробу в стилі «гранж» є картата фланелева сорочка, яка нерідко просто зав'язувалась поверх джинсів і виконувала декоративну функцію. Особливо популярними були куртки-піджаки. У прикрасах присутні символи анархізму та пацифізму. Неохайність, недбалість, неслухняність – візитна картка гранжерів. Весь одяг повинен був виглядати заганим і поношеним. Проте, було б помилково вважати любителів стилю «гранж» неохайними. Естетика передбачає лише можливість іноді знехтувати правилами, щоб зрозуміти, що не це в житті головне.

За результатами проведеного дослідження основних характеристик «гранжу» та їх систематизації за критеріями стильових властивостей та проявів у найбільш поширених сферах формування модних тенденцій (музика, інтер'єр, костюм), проведено порівняльний аналіз та здійснено класифікацію найхарактерніших властивостей, що мають знайти своє відображення в проектуванні актуального одягу за темою дослідження (див. схему 1).

Схема 1

Класифікація стильових ознак напрямку «гранж»

За результатами проведеного дослідження, можна зробити висновок про те, що «гранж» як модний тренд в одязі, має не найширшу аудиторію потенційних споживачів

(через те, що позиціонується як опозиційний, вуличний тренд), проте має свою стабільну цільову аудиторію, через що трансформуючись та адаптуючись до вимог розвитку сучасної індустрії моди, підвернений постійному еволюційному розвитку.

Проте, як відомо, з часом, основні стильові та композиційні характеристики будь-яких модних тенденцій підлягають змінам, і, відповідно, стильові ознаки «гранжу» в одязі 1980-х – 1990-х років не повністю співпадають з баченням сучасних цільових споживачів цих тенденцій в костюмі 2010-х – 2020-х років.

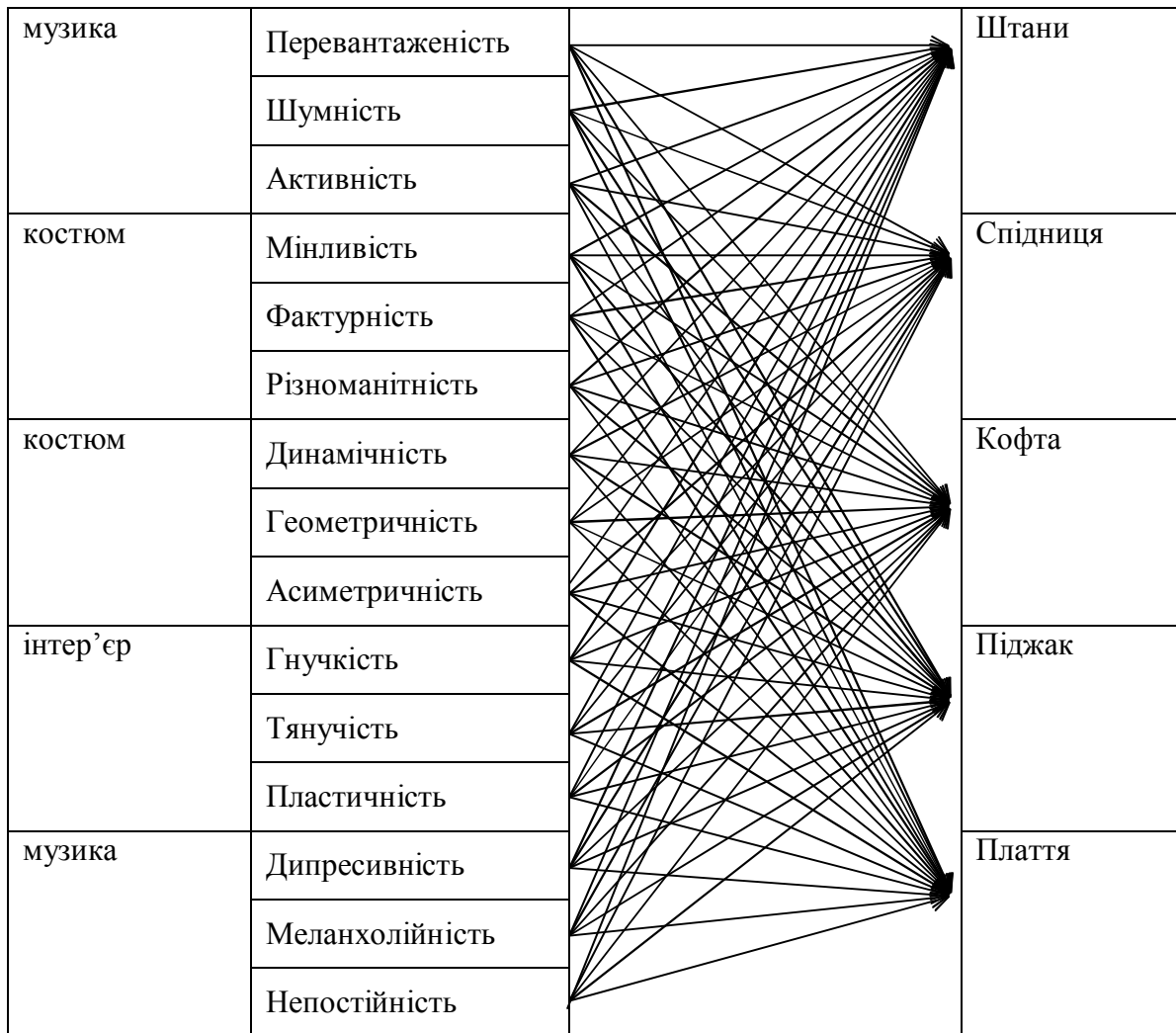
Тому, з метою визначення уподобань сучасних споживачів модного одягу щодо застосування стильових ознак «гранжу» в костюмі, в ході дослідження було проведено анкетування та інтерв'ювання цільової аудиторії потенційних споживачів актуальної колекції сучасного одягу, розробленої із застосуванням художньо-композиційних елементів компонентів напряму «гранж». Як відомо, проведення анкетування та інтерв'ювання споживачів надає змогу детально вивчити вподобання споживачів та на основі отриманих результатів визначитись з багатьма критеріями формування колекції сучасного костюма, такими як: формування колірної гами, вибір силуетних форм, обробка одягу та технологія пошиття.

Для формалізації основних стильових характеристик та художньо-композиційних властивостей стилю «гранж» в роботі застосовано один з найбільш поширених та достовірних методів активізації наукової творчості в дизайні костюма – метод фокальних об'єктів, який дає змогу формалізувати певні образні властивості як першоджерела, так і проектного образу споживача в костюмі. Крім того, застосування методу фокальних об'єктів в роботі обґрунтовується необхідністю застосування певних матеріалів та технологій виготовлення одягу, які раніше не використовувались в таких комбінаціях та контексті.

Отже, в даному дослідженні в якості фокальних об'єктів були застосовані асортиментні компоненти, вибір та обґрунтування застосування яких в колекції здійснено за результатами систематизації дослідницького матеріалу – штани, спідниця, кофта, піджак, плаття. В ході проведення дослідження було проаналізовано значну кількість варіантів конструктивно-композиційних рішень сучасного костюма з подальшою інтерпретацією та використанням в колекції модного одягу. Можливі варіанти представлено на схемі 2.

Схема 2

Образно-проектні рішення сучасного костюма на основі методу фокальних об'єктів, з подальшою інтерпретацією та використанням в колекції модного одягу

За визначеними в ході застосування методу фокальних об'єктів структурно-логічними зв'язками асоціативних характеристик, було здійснено обґрунтування вибору властивостей і оригінальних рішень для подальшої розробки колекції.

Отже, провівши аналогію між характеристиками випадкових об'єктів та основними рисами «гранжу», в ході роботи було знайдено ідеї для проектування колекції одягу. Обрані варіанти представлено у вигляді таблиці, яка пояснює взаємозв'язок між елементами костюму, їх характеристиками та показує можливі варіанти реалізації цих ідей в колекції (див. табл.).

Таблиця

Формалізація образних характеристик проектування модного одягу на основі застосування властивостей «гранжу»

Фокальний об'єкт	Характеристика фокального об'єкта	Порівняння з характеристиками музичного стилю	Ідея для використання в колекції
Спідниця	<ul style="list-style-type: none"> • Перевантаженість • Еклектичність • Недбалість, розслабленість • Кольорова гама 	<ul style="list-style-type: none"> • Перевантаженість гітарних партій • Шумне звучання • Виконання пісень • Тематика пісень 	<ul style="list-style-type: none"> • Багат шаровість, поєднання різних речей і фактур, • Неохайне носіння речей
Штани	<ul style="list-style-type: none"> • Перевантаженість • Еклектичність • Зміна фактур • Кольорова гама 	<ul style="list-style-type: none"> • Перевантаженість гітарних партій • Шумне звучання • Спотворене виконання • Тематика пісень 	<ul style="list-style-type: none"> • Багат шаровість, • Поєднання різних речей і фактур, • Прорізи у виробках
Кофта	<ul style="list-style-type: none"> • Асиметричність • Недбалість, розслабленість • Кольорова гама • Геометричність 	<ul style="list-style-type: none"> • Контрастна динаміка пісні • Виконання пісень • Кольорова гама 	<ul style="list-style-type: none"> • Асиметричний крій, • Неохайне носіння речей, • Прямі силуетні форми
Піджак	<ul style="list-style-type: none"> • Геометричність • Асиметричність • Трансформація • Кольорова гама 	<ul style="list-style-type: none"> • Надривність та розтягуваність у виконанні • Спотворене виконання • Тематика пісень 	<ul style="list-style-type: none"> • Прямі силуетні форми, • Асиметричні деталі, що трансформуються
Сукня	<ul style="list-style-type: none"> • Геометричність • Трансформація • Еклектика • Кольорова гама 	<ul style="list-style-type: none"> • Спотворене виконання • Шумне звучання • Зміна настрою в пісні • Тематика пісень 	<ul style="list-style-type: none"> • Прямі силуетні форми, • Деталі, що трансформуються, • Поєднання різних фактур
<ul style="list-style-type: none"> • Колірна гама: природні відтінки охри, розбавлені глибоким синім та бордовим кольорами, поєднання їх у клітчастих тканинах 			

Висновки

Серед підсумків проведеного дослідження, в першу чергу, необхідно назвати те, що:

- вирішено проблему інтерпретації та трансформації нематеріальних характеристик напрямку в костюмі, визначено та проаналізовано головні принципи напрямку «гранж» з метою покращення властивостей та елементів;

- охарактеризовані основні художньо-композиційні компоненти напрямку «гранж» та, на основі цієї характеристики, виділено основні риси, які лягли в основу побудови колекції сучасного костюма;
- обґрунтовано, що метод фокальних об'єктів як засіб активізації проектної діяльності в сучасній індустрії моди дає змогу формалізувати певні образні властивості як першоджерела, так і проектного образу споживача в костюмі, а також дозволяє визначити принципи застосування певних матеріалів та технологій виготовлення одягу, які раніше не використовувались в таких комбінаціях та контексті;
- проведено порівняльний аналіз та класифікацію найхарактерніших властивостей «гранжу» та їх систематизацію за критеріями стильових властивостей та проявів у найбільш поширених сферах формування модних тенденцій, що мають знайти своє відображення в проектуванні актуального одягу як продукту індустрії моди;
- визначено критерії інтерпретації стильових та художньо-композиційних характеристик напрямку «гранж» в модному костюмі;
- здійснено систематизацію стильових ознак напрямку «гранж» за різними сферами застосування та критеріями функціональності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Косарева Е. А. Мода. XX век. Развитие модных форм костюма / Е. А. Косарева. – СПб.: Издательство «Петербургский институт печати», 2006. – 468 с.: ил.
2. Блэкмен К. 100 лет моды / К. Блэкмен. – М.: КоЛибри, 2013. – 400с.: ил.
3. Плаксина Э. Б. История костюма. Стили и направления / Э. Б. Плаксина, Л. А. Михайловская, В. П. Попов. – М.: Изд. Центр «Академия», 2004. – 224с.: ил.
4. Мода и стиль / ред. коллегия: М. Аксенова, Т. Евсеева, А. Чернова и др. – М.: Мир энциклопедий Аванта+, 2007. – 480 с.: ил.
5. Бодо Ф. Шик и шарм / Ф. Бодо; пер. с фр. Е. Д. Богатыренко. – М.: Слово / Slovo, 2006. – 400 с.: ил.
6. История моды с XVII по XX столетие. Коллекция Института костюма Киото / под ред. А. Фукай. – М.: АРТ-РОДНИК (издание на русском языке), 2003. – 735 с.: ил.

Чуприна Н. В., Данилко Ю. В.

Исследование художественно-композиционных компонентов музыкального направления «гранж» с целью проектирования актуальной коллекции современной одежды

В работе проведен сравнительный анализ наиболее значимых сфер формирования стиля «гранж» в современной культуре. Осуществлена классификация наиболее характерных свойств направления «гранж», которые должны найти свое отображение в проектировании актуальной одежды как продукта индустрии моды. Определены принципы формализации основных стилиевых характеристик и художественно-композиционных свойств стиля «гранж» для визуализации определенных образных свойств. Сформирована система структурно-логических связей ассоциативных свойств и стилиевых признаков, которые целесообразно использовать как средство активизации проектной деятельности при разработке коллекций модной одежды как продукта индустрии моды.

Ключевые слова: *индустрия моды, образные свойства, дизайн модной одежды, стилиевые элементы, проектная деятельность*

Chouprina N. V., Danilko J. V.

Research of artistically compositive elements of music direction «grange» to the purpose of design of actual collection of modern clothes.

The comparative analysis of the most important spheres of the development of «grange» – style in a modern culture is conducted. Classification of the characteristic properties of the trend of «grange», which must be reflected in planning of actual clothes as product of fashion industry, is realized. Principles of formalization of basic stylish descriptions and artistically compositive properties of style of «grange» are certain for visualization of image properties. The system of structurally logical connections of associative properties and stylish traits which are expedient to use as mean of activation of design activity during the creation of collections of fashionable clothes as product of fashion industry is formed.

Keywords: *fashion industry, fashion tendencies, eclecticism, design of fashionable clothes, stylish elements*